

JEGYZŐKÖNYV

amely készült a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének kibővített elnökségi ülésén 2021. február 10-én, 15:00 órai kezdettel a világhálón keresztül.

Az ülésre az Elnökség meghívta Keller Andrászt a Concerto Budapest művészeti vezetőjét.

Az ülésre bejelentkezett Herboly Domonkos elnök, Popa Péter főtitkár, Gyüdi Sándor, Lendvai György és Horváth Zsolt elnökségi tagok, valamint meghívott vendégként Keller András.

Naprendi pontok:

1. Aktuális zenei közéleti kérdések
2. A felsőfokú oktatás jelenlegi és a jövőben elvárható szerepe a szimfonikus zenekarok muzsikusz-utánpótlásában.

A mintegy kétórás eszmecsere elhangzottakat a jegyzőkönyv melléklete tartalmazza, szerkesztett formában, amit az ülés minden résztvevője megkapott véleményezésre.

Az elhangzott vélemények összefoglalójával az Elnökség tagjai egyetértettek. Keller András jelezte, hogy a lényeg világos és egyenes leírása ellenére a további nyilvános kommunikációban visszafogottabb megfogalmazásokkal érdemes élni. Javasolta továbbá, hogy a Zeneakadémián legyen akár több, folyamatosan játszó kamarazenekar, valamint létre kellene hozni a zenekari oktatásért felelős rektor helyettesi posztot.

A témát az Elnökség a továbbiakban is napirenden fogja tartani.

A jegyzőkönyvet készítette Popa Péter, főtitkár

Budapest, 2021. február 17. napján.

A jegyzőkönyvet hitelesítette:

Herboly Domonkos, elnök

Melléklet

A Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének 2021. február 10-én megtartott ülésén elhangzottak szerkesztett kivonata.

Az eddigi tapasztalat azt mutatja, hogy a magyarországi zenei felsőoktatási intézményekben elsősorban szólistaképzés folyik, mind vonós, mind fúvós területen. Ennek alapvetően történelmi okai vannak: A Zeneakadémia fennállásának első 30-40 évében még alig voltak zenekarok, azt a kevés hivatásos zenekart pedig ki tudták elégíteni a rátermett muzikusok, akikből nem lett szólista, vagy nem alapítottak vonósnégyest. A Zeneakadémia tananyaga és módszertana alapvetően nem sokat változott a kezdetektől, inkább csak kisebb-nagyobb módosításon, fazonírozáson ment keresztül: máig megmaradt a kényelmes (és a külföldi diákok itt tanulása/tandíjfizetése által jól jövedelmező) formájában.

Ugyan a tanrendben és a nyilatkozatok szintjén megtalálható a zenekari gyakorlat, ez azonban elsősorban évi néhány, reprezentációs célból létrehozott nagy produkcióra fókuszálva nem nyújtja azokat az ismereteket, amelyek a mindennapi zenekari munkához szükségesek. A hivatásos szimfonikus zenekarok próbajátékain megjelenő végzős hallgatóknál szinte minden esetben komoly hiányosságok mutatkoznak, nem csupán a rendkívül széles zenekari repertoár tekintetében, hanem a különböző stílusjegyek és előadásmódok ismerete terén is. (Vonósoknál a *vibrato* és a vonókezelés, fúvósoknál elsősorban a dinamikai árnyalatok és a hangindítás terén tapasztalhatók komoly hiányosságok, az együtt játszási igény hiánya pedig általánosnak mondható.) Szerepeljen bármilyen jól is a zenekari próbajátékokra jelentkező aspiráns a kötelező anyagok (versenyművek) hibátlan előadása során, rendszerint elbukik akkor, amikor sor kerül a zenekari szólamanyagok értelmezésére és előadására. Ha a jelentkező a technikai felkészültsége okán felvételt nyer, abban az esetben is akár több évi gyakorlat során képes csak szert tenni arra a különböző korszakok és stílusok technikai sajátosságait anyanyelvi szinten kezelő speciális tudásra, amely szükséges a modern nagyzenekari játékhoz. Ez az ideális tudásszint is csak abban az esetben jön létre, ha az adott zenekar a napi feladatok teljesítése mellett képes azokat az optimális körülményeket biztosítani (betanító karmester, szólampróba, egyéni foglalkozás), amelynek során az újonnan bekerülő tag elsajátíthatja a mesterfogásokat, feltéve, ha erre hajlandóságot mutat mesterdiplomával a zsebében.

A fenti tapasztalat szerint a magyarországi zenei felsőoktatásban felkínált képzés figyelmen kívül hagyja, hogy az onnan kikerülő végzős hallgatók legfőbb foglalkoztatói bázisát a szimfonikus zenekarok jelentik, ami egyben a legnagyobb „munkaerőpiac” is a számukra.

A Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége ezért a felsőoktatási modellváltással egyidőben elvégzendő, Magyarországon újszerű, de külföldön már meghonosodott megoldások kidolgozását javasolja a megfelelő és magasszintű zenekari muzikusképzés, illetve annak érdekében, hogy a magyar szimfonikus zenekarok megőrizhessék helyüket a nemzetközi élmezőnyben.

A megoldási javaslatokat három területre érdemes kidolgozni.

1. Zenekari muzikusok utánpótlásának biztosítása duális képzés keretében a mesterképzés időszakában (Master of Arts).

A zenekari muzikusképzésnek szakirányú képzésként szükséges megjelennie a mesterképzésen belül. (Első szakirányú képzés: *szólista művészképzés*. Második szakirányú képzés: *zenekari és kamaraművész-képzés*.) Utóbbi keretében szükséges biztosítani a felsőoktatási intézményeken belül a szakirányú képzés lehetőségét. Ennek során a hallgatók számára olyan eltérő követelményrendszert célszerű kialakítani, amely lehetővé teszi, hogy a hagyományos tantárgyak mellett az erre a célra kizemelt partner intézményekben (mentorálást vállaló kamara- és szimfonikus zenekarokban) rendszeres gyakorlatot folytassanak. Célszerű a gyakorlatot több, esetleg más-más korszakokra specializálódott együttesekben vagy a 3. pontban javasolt, posztgraduális képzést és zenekari

muzsikusz utánpótlást teljesítő zenekaroknál elvégezni. Ezzel együtt a felsőoktatási intézményen belül is szükséges, *megfelelő oktatók bevonásával*, heti rendszerességgel zenekari stílusokat és technikákat oktatni, de kiemelt szerephez kell juttatni a különböző formációkban történő kamarazenélést is.

2. Zenekari muzsikusz pályára készülő hallgatók számára nyári akadémiák létrehozása.

A duális képzést kiegészítendő, szükséges olyan nyári zenekari akadémiák rendszeres megszervezése, amelyek akár több, két-két hetes kurzuson keresztül, az ország különböző felsőoktatási intézményeiből jelentkezők számára olyan oktatást biztosítanak, amelyeknek során avatott szakemberek egyénileg és kiscsoportos szólampróbák keretében készítik elő a kurzusokat záró nagyobb produkciókat, felölelve a különböző zenei korszakokat és a hozzájuk tartozó stílusjegyeket, előadási módokat. Példaként szolgálhatnak a korábbi Jeunesses Musicales táborok Pécsen, a vonós táborok Nyírbátorban, vagy a fertődi zenei táborok. Erre a célra alkalmasnak tűnik a *Pécsi Kodály Központ*, amely a szükséges infrastruktúra mellett, nem utolsósorban az ország egyik legkiválóbb akusztikájú koncerttermét is biztosíthatja. A pénzügyi háttérét a Nemzeti Kulturális Alap erre a célra létrehozott „Magyarországi komolyzenei mesterkurzusok megvalósítása” című pályázata, illetve más alapítványi és állami források szolgálhatják.

3. Zenekari muzsikusz pályára készülő hallgatók számára posztgraduális képzés olyan együttes(ek)ben, amely(ek)nek profilja a zenekari muzsikusz utánpótlás.

Sajnálatosnak mondható az a tendencia, amely a magyar zenekarok profilváltása mentén tapasztalható az elmúlt három évtized folyamán. A zenekari muzsikuszok utánpótlására szakosodott iskolai, vagy más ifjúsági zenekarok egyre inkább a professzionális működési területet célozták meg, és muzsikusaikat nem kívánják átengedni a tradicionális nagyzenekarok számára. Így sem a legrégebbi iskolai zenekar, a valamikori Szent István Zenekar, majd Zuglói Filharmónia, újabban Szent István Filharmónia, sem a valamikori Budafoki Ifjúsági-, ma Dohnányi Szimfonikus Zenekar, sem pedig az Óbudai Danubia Zenekar nem kíván utánpótlást nevelő zenekar maradni, *miközben többen büszkén viselték éveken át a jelentős pénzösszeggel járó „Nemzeti Ifjúsági Zenekar” címet*. A saját, jól bevált működési területükről kitörve (nem ritkán csupán a karmesteri ambíciók mentén) gyarapítják az egyesek által „soknak” mondott hivatásos szimfonikus zenekarok számát, ezen közben pedig hiányt generálva az utánpótlás nevelésében.

Ezért ***irányt kellene szabni egyes állami támogatások terén annak érdekében, hogy néhány zenekar csakis az utánpótlás nevelésében és a zenekari muzsikuszok posztgraduális képzésében legyen érdekelt***. Erre a célra egyébként kiválóan alkalmas lenne Budapesten a *fent említettek mellett a Duna Szimfonikus Zenekar* is, megfelelő infrastruktúra és új vezetési koncepció mellett, a vidéki zenekarok esetében pedig értelemszerűen az egyetemek régiójában működő együttesek.